

ÂŞIKLIK GELENEĞİNDE SEFİL MAHLASLI HALK ŞAİRLERİ*

Folk Poets with “Sefil” Pseudonym

Doğan KAYA**

Öz

Bu çalışma, Türk Halk Edebiyatı içerisinde “Sefil” mahlasını ve “Sefil” mahlası kullanan şairleri konu edinmektedir. Çalışma, mahlas kullanım gerekçelerine dikkat çekerken aynı mahlaslı şairlerin bir arada aktarımıyla ortak bir mahlas etrafında konuya yoğunlaşarak mahlas kullanım gerekçeleri hakkında da bazı açıklamalar yapmayı amaçlamaktadır.

Çalışmada, Sefil mahlası kullanan halk şairleriyle ve bunların özel ve resmi farklı kütüphanelerde bulunan birçok cönkten tespitiyle bir listesi de verilmiştir. Halk şairlerinden yetmiş dördünün Sefil mahlasını kullandığı tespit edilmiş. Böylece Sefil mahlasını tercih eden halk şairlerinin hem zaman ve mekân hem de bağlı oldukları irfan ve tasavvuf çevrelerine dair de ipucunun görülmesini de kolaylaştırdığı görülecektir.

Şiirde mahlas kullanımı yaygın olduğuna göre şu mahlası şu tasavvuf ekolu kullanır şeklinde bir sınırlamaya gitmek mümkün değildir. Bu karşın Sefil mahlasını kullanan şairlerin ağırlıklı olarak Alevi Bektaşî şiir geleneğine sahip çevrelerde olduğunu söylemek mümkündür. Bu hususunda anlaşılmasını kolaylaştırması için hem bu çalışma için değerlendirilen seçili cönklerde yer alan Sefil mahlaslı şairlerin listesi hem de Sefil mahlası kullanan şairlerin eserlerinden örneklerle aktarılacaktır.

Sonuç olarak çalışma Sefil mahlaslı halk şairlerini ele aldı ve Sefil adlandırmasıyla kendisini harabata çekerek nefsin insana yüklediği ve yönlendirmeye çalıştığı kibir ve benlikten uzak durduğu ve durmaya çalıştığı izlenimi vermektedir. Şair, şiirindeki derinlik ve etkiyi kendisini tevazu iklimine çekerek veya mütevazı olarak korumaya çalıştığını tercih ettiği Sefil mahlasıyla ifade etmektedir.

Anahtar kelimeler: sefil, mahlas, halk şiiri, halk şairi

Abstract

This study focuses on the poets who use *Sefil* (means poor/wretch) pseudonym and Sefil pseudonym in Turkish Folk Literature. The study aims to make some explanations about the reasons of pseudonym usage by focusing on a common pseudonym with the transfer of poets with the same pseudonym while drawing attention to the reasons of pseudonym usage.

In the study, a list of folk poets using *Sefil* pseudonym and their determination from many *conks* (a kind of diary or notepad which contains poetries) in private and official libraries are also given. It was determined that seventy-four folk poets used the pseudonym “Sefil”. Thus, it will be seen that folk poets, who preferred the pseudonym of “Sefil”, also facilitated the clues about both time and place and the lore and sufism circles to which they belong.

Since the use of pseudonym in poetry is common, it is not possible to restrict a particular pseudonym using a specific Sufi school. However, it is possible to say that the poets who used the pseudonym “Sefil” is mostly in circles with Alawi Bektashi poetry tradition. In order to facilitate the understanding of this issue, both the list of poets who use the “Sefil” pseudonym in the selected *cönks*, which is

* Geliş Tarihi: 20.02.2020, Kabul Tarihi: 16.04.2020. DOI: 10.34189/hbv.94.009

** Dr. Cumhuriyet Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi, drdogankaya@gmail.com.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5725-0332>

evaluated for this study and the works of poets who use the “Sefil” pseudonym will be given with examples.

As a result, the study dealt with the people of “Sefil” pseudonym poets and by calling himself/herself “Sefil”, he/she pulls himself/herself into ruin and gives the impression that he/she has avoided the arrogance and ego that he/she has loaded and tries to direct. The poet expresses the depth and influence in his/her poetry with his/her pseudonym “Sefil”, which he/she prefers to attract himself/herself to modesty or to protect himself/herself modestly.

Keywords: Sefil, pseudonym, folk poetry, folk poet.

1. Giriş

Şiirde mahlas kullanma geleneği Türklerde oldukça köklü bir gelenektir ve biz bunu 11. yüzyıl Uygur şiirinden itibaren takip edebilmekteyiz. Bu döneme ait şairlerden Pratyaya Srı Kamala, Ananta Srı ve Sılg Tigin gibi şairler şiirlerinde mahlaslarını kullanmışlardır. Bu durum, bize Türk şiir geleneğinde Arap ve Farslarla temas etmeden de önce mahlas kullanma geleneğinin var olduğunu göstermektedir.

Bu konuda çalışma yaparken aklımıza ilk gelen soru şu oldu: Şair, şiirinde niçin mahlas kullanma gereğini duyar?

Şükrü Elçin, *Halk Edebiyatı Araştırmaları* adlı kitabına aldığı makalesinde, Türklerde ad alma geleneğinin çok eskilere dayandığını örneklerle anlattıktan sonra şu hükümde bulunur: “Ferdîyetin kendini gösterdiği zamanlardan itibaren cemiyette belli dinî- bedii fonksiyonu olan şairler, aynı zamanda kolektif ruh ve zihniyetin tercümanı olan şiirlerini dinleyici veya okuyucu zümrelerinin hafızalarına emanet ederken kaynağı totem devrine çıkabilen şahsiyetlerini korumak, saklamak, dikkati çekmek ve belki sanatlarını ebedileştirmek gibi düşüncelerle “mahlas/ tapşırma”yı icat etmişlerdir. Türk Halk Şairleri Divan Şairlerinde de görüleceği üzere, kelimelerin mana, şekil ve ahenk unsurlarından faydalanarak kabul ettikleri ‘mahlas/ tapşırma’larla dinleyicilerle okuyucuların zihinlerinde mistik ve esrarlı bir portre çizmeğe çalışırlar” (Elçin 1988: 48).

Öyle sanıyoruz ki, başlangıçta ortak adı taşıyan Ahmet, Mehmet, Hüseyin, Ali, Mustafa gibi aynı isimdeki pek çok sayıdaki şairin, şiirlerinin adaşlarının şiirleriyle karışabileceği endişeleri onları bu yola itmiş olabilir. İkinci olarak şair, vücuda getirdiği şiirde, hâkim düşünceyi, ahengi, anlam zenginliğini, akıcılığı sağlayan kişinin kendisi olduğunu bildirmek için bilinmek istemiştir. Zamanla bu, gelenek haline gelmiş ve çeşitlilik göstererek günümüze kadar ulaşmıştır.

İslamiyet’in kabulünden sonraki metinlerde, Türk şairlerinin şiirlerinde ad ve mahlaslarını kullanmaları yaygın olarak görülür. Yusuf Has Hacib ve Edip Ahmed’le başlayan bu gelenek, Ahmet Yesevi ve Hakîm Süleyman Ata ile devam etmiş, Ahmet Fakih, Şeyyad Hamza ve Yunus Emre’ye kadar gelmiştir (Kaya 2003: 39-46).

XIII-XIV. yüzyıllardan itibaren gerek divan gerekse halk şiirinde de bu gelenek iyice kendisini göstermiştir. Divan ve halk şiirinde, çağlar boyu sistemli bir şekilde

yaşatılan mahlas kullanma geleneği, günümüzde bilhassa halk şiirinde mevcudiyetini sürdürmektedir. Çağdaş şairlerin de zaman zaman mahlas kullandıkları görülmüştür. Sözcüleri Yahya Kemal bazı şiirlerinde “Kemal” mahlasını kullanmıştır. Bu hükmümüz Türkiye’nin dışında kalan diğer Türk boyları için de geçerlidir.

Mahlasın ne olduğu konusunda edebiyat araştırmacıları muhtelif görüşler ortaya koymuşlardır.

Şemseddin Sami, *Kamus-ı Türki*’sinde mahlasa; “1. Şairin şiirde itihaz ettiği isim ki gazelin nihayetinde zikri adet olmuştur, 2. Herkesin ismine ilaveten zemmolan ikinci isim ki, bir sıfattan ibarettir.” (Ş. Sami 1901, 1310) derken, Tahirü’l-Mevlevî de; “Bir şairin asıl adından başka, edebiyatta kullandığı isim” (Tahirü’l-Mevlevî, 1973: 94) olarak niteler. Mehmet Zeki Pakalın, “Asıl addan başka kullanılan ikinci ada verilen isimdir” (Pakalın 1983: 3813), Mustafa Nihat Özön, “Bir yazarın yazısında kullanmak üzere aldığı ikinci ad” (Özön, 1954: 175) derken farklı bir şey söylemezler. Mahlasa, “1. Bir kimsenin ikinci adı, 2. Eski şairlerin şiirlerinde kullandıkları ad” (Devellioğlu, 2008: 567) diyen Ferit Devellioğlu ile “1. Eskiden şairlerin yaptıklarında kullandıkları takma ad, 2. Bir kimsenin doğumda verilen ikinci adı” (Tuğlacı 1981: 1824) diyen Pars Tuğlacı’nın söyledikleri de diğerlerini teyit eder. Atilla Özkırmırlı, *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*’nde mahlası, “eskiden sanatçıların yapıtlarında kullanmak için aldıkları ikinci ad” (Özkırmırlı, 1982: 802) diye tanımlarken, aynı terim *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*’nde “Özellikle eski edebiyatımızda şairlerin şiirlerinde kullandıkları takma ad” (1986: 114) şeklinde ifade edilir.

Bilindiği gibi, klasik Türk edebiyatı şairleri takma ad olarak kullandıkları mahlaslarını, tac beyiti veya mahlas beyiti dediğimiz son beyitte veya son dörtlükte söylerler. Mahlas, şairin bizzat kendisi için uygun bulunduğu veya bir başkası tarafından verilen bir kelimedir.

Âşıklar mahlas olarak adlarını, soyadlarını kullanmakla beraber, kimileri de isimlerinin başına veya sonuna birtakım sıfatlar almışlardır. Bende, Biçare, Budala, Can, Dertli, Edna, Fakir, Geda, Gulam, Günahkâr, Kemter, Kul, Öksüz, Sefil, Sersem... şeklinde âşığın kendisini alçak gönüllü göstermek için seçtiği sözcüktür. Bunun yanında bir inanca dayalı abdal, derviş, pir nev’inden sözcük isme eklendiği gibi, âşığın özelliğini (genç, ikiz) ve mesleğini (müezzin) yansıtan sözcüklerden de istifade edildiği olur.

Bu çalışmamızda, Âşık Edebiyatında “Sefil” mahlasını kullanan şairleri söz konusu edeceğiz.

“Sefil” sözü, Alevi ve Bektaşî şairlerin ilgi gösterdiği bir kavramdır. Bu mahlası zaman zaman pek çok şair kullanmıştır. Bektaşî geleneğinde birçok halk şairi, kullandıkları mahlasların yanında Sefil mahlasını da kullanmışlar ve bir bakıma bu kelime ile bütünleşmişlerdir.

“Sefil” kelimesini mahlas olarak kullanan 74 şairi tespit edebildik. Elbette ki göremediğimiz, tespit edemediğimiz başka şairlerin de var olabileceğini kabul etmek durumundayız. Söz konusu şairler acaba bu sözü kendilerine mahlas olarak alırken hangi ruh, düşünce ve inanç içerisinde. Sefil kelimesine İlhan Ayverdi şu anlamı veriyor: “1. Sefâlet içinde olan, yoksul, fakir, perişan (kimse), 2. Alçak, adı, bayağı (kimse).” (Ayverdi 2010: 1075). Tespit ettiğimiz şairlerin tamamı tasavvufa meyletmiş kişilerdir. Hâl böyleyken âşğın kendini hakir, horlanan, kibirden-böbürlenmeden uzak, mütevazı biri olarak göstermesi başlıca sebep olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim kendini harabatlığe vuran kişi derbeder, perişan ve sefil olmaya meyleder. Tekebbür / büyülenmek asla sofinin mizacında, dünyasında olmayan bir hâl olduğu gibi bundan kaçmak esastır. Bu yüzdendir ki “sefil” tercih edilmiş; şairler, kendilerini traftakilere böyle gösterme gayreti içinde olmuştur.

Makalemizin vücut bulması, yılların derlemesi neticesinde olmuştur. Tespitlerimizde, bize, bilhassa cönkler ve antolojiler hareket imkânı sağlamıştır. Makalemizde, sadece “Sefil” mahlasını kullanan şairlerin tespiti amaçlanmıştır. Şairlerin şiirlerinin adedi, kullandıkları şekil ve türler, ayakları; yaşadıkları zaman, tarikatı, memleketi gibi konular bu çalışmada ele alınmamıştır. Bu hususlar bir doktora tez çalışmasını gerektirecek bir konudur. Gayemiz böyle bir çalışmanın zeminini hazırlamak olmuştur.

2. Sefil Mahlaslı Şairler

Âşık edebiyatı geleneği içinde “Sefil” kelimesini mahlas olarak kullanan şairlerin başlıcası alfabetik olarak şöyle sıralanabilir:

Sefil: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 3, 34, 55, 64), (Ali Rıza Öge, Taksim Atatürk Kitaplığı -BEL_Yz_00131), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*) (Ali Cem Akbulut -*Gazilerovacığî Âşıkları* 2010: 269-273)

Sefil Abdal: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 20, 38), (Ali Rıza Öge Taksim Atatürk Kitaplığı -BEL_Yz_00131), (Ali Cem Akbulut, *Gazilerovacığî Âşıkları* 2010: 359), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri*, 4, 5, 7: 467-469)

Sefil Abdullah: (Ali Cem Akbulut-*Gazilerovacığî Âşıkları* 2010: 75-), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-1*)

Sefil Ahmed: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 7, 9, 29), (Ali Cem -*Gazilerovacığî Âşıkları* 2010: 27-31), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-1*), (İsmail Özmen, *Alevi-Bektaşî Şiirleri Antolojisi- C. 4*), (Mehmet Aydoğan kitabı)

Sefil Ali: (Millî: Kütüphane: 06 Mil Yz Cönk 203), (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 7, 8, 20, 34, 35, 37, 38, 55, 56, 66), (Sivas Ziya Bey Ktp. No: 6720, 6748, 6758), (Kamber Turna Arşivi), (Mehmet Aydoğan kitabı), (İsmail Özmen, *Alevi-Bektaşî Şiirleri Antolojisi- C. 4, 5*), (Ali Cem -*Gazilerovacığî Âşıkları* 2010: 38-44), (Asım Bezirci, *Türk Halk Şiiri*), (Ali Cem Akbulut-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-1*) (Kaya 2016: 277-279.)

Sefil Ali: Çankırı Şabanözü XX. yüzyıl) (Onay 1930: 63)

Sefil Âşık: (Sivas Ziya Bey Ktp. No: 6717, 6766), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-1*)

Sefil Bende: (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-2*)

Sefil Boran: (Sivas Ziya Bey Ktp. 6748)

Sefil Dede: (Ali Rıza Öge Taksim Atatürk Kitaplığı -BEL_Yz_00131) (242a-242b) (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-3* 2010: 33-34) (Mehmet Aydoğan kitabı), (İsmail Özmen, *Alevi-Bektaşî Şiirleri Antolojisi- C. 5*)

Sefil Devrî: (Süleyman Efendi Cönkü)

Sefil Döndü: Güllü Akdemir (Sorgun-Çayözü, 1942-2017)

Sefil Ednâ: (Millî: Kütüphane: 06 Mil Yz Cönk 203), (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 7, 55), (Zile-Dürdane Demir), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-3* 2010: 250-251), (Kalkan 1991: 210), (Kaya 2009: 65-70)

Sefil Emrâh: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 39)

Sefil Emsalî: Âşık Emsalî (Mustafa Turgut, Kangal, 1900-1978) 20'den fazla şiirinde "Sefil Emsalî" mahlasını kullanmıştır.

Sefil Eröksüz: Mehmet Ali Eröksüz, Sungurlu, 1970-)

Sefil Geda: (Sivas Ziya Bey Ktp. No: 6766), (Kamber Turna Arşivi), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-4*)

Sefil Gulamî: (Ali Cem -*Gazilerovacığî Âşıkları* 2010: 149-152)

Sefil Gülhanî: Âşık Gülhanî (Mehmet Kargı, Gürün, 1940-2014) ömrünün uzun bir döneminde „Sefil Gülhanî” mahlasını kullanmıştır.

Sefil Halil: (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-4*)

Sefil Hamza: (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-4*) (Kaya 2009: 71-76)

Sefil Hasan: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 9)

Sefil Hasan: (Ali Cem -*Gazilerovacığî Âşıkları* 2010: 169-172)

Sefil Haydar: (Zile Cönkü), Dr. Mehmet Yardımcı'nın özel Arşivinde bulunan ve oldukça hacimli olan bu cönkte 28 şiir kayıtlıdır. (Kaya 2016: 277-279.)

Sefil Hayranî: (M. Ali Özder, *Artvinli Şairler 2*)

Sefil Himmet: Himmet Tomur (*Karaağaç Şiir Antolojisi*)

Sefil İsmail: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 6721, 6747)

Sefil Kadimî: (Yusuf Kenan Gözcü, Hekimhan, 1953)

Sefil Kamberî: (Doğan Kaya, *Sivas Halk Şairleri*, C.5), (Kaya 2009: 82-84)

Sefil Kaplan: (Ali Cem -*Gazilerovacıġı Âşıkları* 2010: 463-465), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*: 464-465)

Sefil Kemter: Şarkışlalı. XVIII-XIX. yüzyılda yaşadı. Bazı şiirlerinde “Dertli Kemter” mahlasını kullandı. (Sivas Ziya Bey Ktp. No: 6748), (Millî: Kütüphane: 06 Mil Yz Cönk 203) (Mehmet Aydoğan kitabı), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-5*)

Sefil Kerem: (Millî: Kütüphane: 06 Mil Yz 203), (Sivas Ziya Bey Ktp. No: 6715, 6721, 6774)

Sefil Kul Abdal: (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-5*), (Kaya 2009: 85-86)

Sefil Kul Hasan: (Ali Cem -*Gazilerovacıġı Âşıkları* 2010: 173-175)

Sefil Kul Himmet: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 4, 8, 9, 20, 41, 38, 56, 64), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-4*), (Kaya 2009: 87-90)

Sefil Kul Yusuf: (Zile Cönkü), (Kaya 2016: 277-279.)

Sefil Kusûrî: (Zile Cönkü), (Kaya 2016: 277-279.)

Sefil Mehmet: (Zile Cönkü), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-6*), (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 2, 4, 9, 60)

Sefil Mehmet: (Divriġili) (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-6*), (Kaya 2009: 91)

Sefil Mehmet: (Esençaylı) (Ali Cem -*Gazilerovacıġı Âşıkları* 2010: 157)

Sefil Mehmet: (Hekimhanlı) (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-6*)

Sefil Mehmet Uġur: (Şarkışlalı) (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-6*), (Kaya 2009: 92-96)

Sefil Mihnetî: (Ali Cem -*Gazilerovacıġı Âşıkları* 2010: 229-230)

Sefil Mustafa: Mustafa Yalçınkaya (Gaziantep Islahiye, 1960-) (Kılıç-Tokmak-Dostagüler 2013, 192-193)

Sefil Nazmi: (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-6*)

Sefil Necmî: Şiirlerinde Fakir Necmi ve Necmî: mahlaslarını kullanmıştır. Zile civarında “Zefil Necmi” olarak bilinir. Mehmet Yardımcı’nın özel arşivindeki cönkte

35 şiiri vardır. (Zile Cönkü), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-6*), (Kaya 2016: 277-279.)

Sefil Nikabî: (Ali Cem -*Gazilerovacığı Âşıkları* 2010: 240-243)

Sefil Öksüz: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 9, 55), (Sivas Ziya Bey Ktp. No: 6766), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*: 43-47), (Kaya 2009: 97-103), (Ali Cem -*Gazilerovacığı Âşıkları* 2010: 36-39, 42-46)

Sefil Özer: (Kaya 2009: 104-110)

Sefil Pinar: (Ali Cem -*Gazilerovacığı Âşıkları* 2010: 99-101)

Sefil Pir: (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*: 104-108), (Ali Cem -*Gazilerovacığı Âşıkları* 2010: 104-107)

Sefil Pürgünah: (Ali Cem -*Gazilerovacığı Âşıkları* 2010: 250-255), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*: 111-115)

Sefil Sadık: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 7, 8, 55, 56), (Sivas Ziya Bey Ktp. No: 6721)

Sefil Sadık: (Çankırlı) (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*: 365-366)

Sefil Sadık: (Zileli)(Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*: 382-383)

Sefil Sail: (Mehmet Aydoğan kitabı)

Sefil Selimî: (Ahmet Günbulut, Şarkışla, 1933-2003)

Sefil Sersem: (Köseeyüplü) (Ali Cem -*Gazilerovacığı Âşıkları* 2010: 543-545), (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*: 544-546)

Sefil Sersem: (Yakuplu) (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*: 547-548)

Sefil Sersem: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 3, 23), (Ali Rıza Öge, Taksim Atatürk Kitaplığı -BEL_Yz_00131)

Sefil Sıdkı: (Sivas Ziya Bey Ktp. No: 6709), (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 66), (Zile Cönkü) (Kaya 2016: 277-279.)

Sefil Sultan Hürremi: (Zile Cönkü), (Kaya 2016: 277-279.)

Sefil Şevki: (Sivas Ziya Bey Ktp. No: 6746, 6752), (Kaya 2016: 277-279.)

Sefil Şürbî: Abdurrahman Şürbi (Darende, 1939-?)

Sefil Türabî: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 9)

Sefil Turap: (Ali Turap, Tercan, 1902-1971) (Ali Cem -*Gazilerovacıġı Aşıkları* 2010: 45-48)

Sefil Üryânî: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 39)

Sefil Zayıf: (Zile Cönkü), (Kaya 2016: 277-279.)

Sefilî: (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*: 471-473), (Kalkan 1991: 250).

Sefilî: (Arguvanlı) (Ali Cem-B. Karadeniz, *Alevi-Bektaşî Şairleri-7*: 474-478)

Sefilî: (Yusufelili) (M. Adil Özder, Artvinli Şairler 2)

Sefilî: (Doğan Kaya Arşivi, Cönk No: 1, 9, 10, 12), (Kaya 2009: 77-81)

Şair Sefil: (*Diyarbakır Karacadağ Dergisi*)

3. Sonuç

Âşık şiirinde mahlas kullanma önemli bir faktördür. Daha XI. Yüzyıldan itibaren karşımıza çıkan şiirde mahlas kullanma geleneği muhtelif özellikleriyle yüzyıllar boyu süregelmiştir. Çok çeşitlilik gösteren bu özellikler içinde “bende, biçare, budala, can, dertli, edna, fakir, geda, gulam, günahkâr, kemter, kul, öksüz, sefil, sersem” gibi kelimeleri mahlas olarak kullanma yoğunluklu olarak karşımıza çıkar. Çalışmamızda, bu kelimelerden 74’ünün “Sefil” mahlasını kullandığı tespit edilmiştir. Bu sayının yapılacak çalışmalarla daha da artacağına şüphe yoktur.

Kaynakça

Akbulut, Ali Cem. (2010). *Gazilerovacıġı Aşıkları*, Kara Mavi Yayınları, İstanbul.

Ali Rıza Öge, Taksim Atatürk Kitaplığı -BEL_Yz_00131.

Ayverdi, İlhan. (2010). *Kubbealtı Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yay., İstanbul.

Bahadır, Sedat. (2019). “M. Ali Özder Artvinli Şairler” 2, (Basılmamış çalışma).

Bezirci, Asım. (1993). *Türk Halk Şiiri*, Say Yayınları, İstanbul.

Develioġlu, Ferit. (2008). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara.

Diyarbakır Karacadağ Dergisi. (t.y.)

Doğan Kaya Arşivi.

Elçin, Şükrü. (1988). “Türk Halk Nazmında ‘Mahlas / Tapşırma’ Alma Geleneği”, *Halk Edebiyatı Araştırmaları*, C. I., C. I., Ankara.

Emir, Kalkan. (1991), *XX. Yüzyıl Türk Halk Şairleri*, Ankara.

- Erdal, Derviş -Serhat Sabri Yılmaz. (2019). *Süleyman Efendi Cönkü*, Sivas.
Kamber Turna Arşivi.
- Karadeniz, Bekir -Ali Cem Akbulut. (2016). *Alevi-Bektaşî Şairleri*, Kara Mavi Yayınları, İstanbul.
- Kaya, Doğan. (2003). “Âşık Edebiyatında Mahlas Alma Geleneği”, *Âşık Edebiyatına Giriş*, Bişkek.
- . (2009). *Sivas Halk Şairleri*, C. 5, Sivas.
- . (2016). “Zile Kaynaklı Bir Cönkte Yer Alan Sefil Mahlaslı Halk Şairleri”, *Zile Kültür Sanat Dergisi*, Zile Belediyesi Kültür Yayını, İzmir. s. 7-8
- Kılıç, Seyit-Celalettin Tokmak ve Kevser Dostagüler. (2013). *Türk Şairleri Antolojisi* C. 1, Ankara
- Millî Kütüphane: 06 Mil Yz Cönk 203.
- Onay, Ahmet Talat. (1930). *Çankırı Şairleri*, C. 1 Çankırı.
- Özkırmı, Atilla. (1982). *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, C. III, İstanbul, s. 802.
- Özmen, İsmail. (1998). *Alevi-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*- C. 4 ve 5, Ankara.
- Özön, Mustafa Nihat. (1954). *Edebiyat ve Tenkit Sözlüğü*, İstanbul.
- Pakalın, Mehmet Zeki. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.I., İstanbul.
- Sivas Ziya Bey Ktp. No: 6709, 6715, 6717, 6720, 6721, 6748, 6758,6766, 6774.
- Şemseddin] Sami. (R. 1317 / 1901). *Kamus-ı Türkî*, İstanbul.
- Tahirü'l-Mevlevî. (1973). *Edebiyat Lügati* Neşr Haz. Kemel Edip Kürkçüoğlu. İstanbul.
- Tomur, Himmet, (T.y.). *Karaağaç Şiir Antolojisi* (Yy.y)
- Tuğlacı, Pars. (1981). *Okyanus Ansiklopedik Sözlük*, İstanbul, 1981.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, C.VI, İstanbul, 1986, s. 114.
- Zile Cönkü*, Dr. Mehmet Yardımcı Arşivi.

